

УДК 330.101.8.001.33

Шелегеда Б.Г.*доктор економічних наук,
професор кафедри менеджменту та господарського права
Донецького національного технічного університету***Колобова В.В.***аспірант кафедри менеджменту та господарського права
Донецького національного технічного університету*

СИСТЕМНА КЛАСИФІКАЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ОСНОВА МЕТОДОЛОГІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Стаття присвячена визначенню суті системного підходу за трактуванням провідних фахівців з системних досліджень та його застосування для формування системної класифікації, що має стати новітнім методом сучасних наукових досліджень, зокрема у галузі економіки та управління. З метою порівняння традиційної і системної класифікації та виявлення особливостей інноваційного підходу наводяться приклади таких класифікацій.

Ключові слова: системний підхід, система, методологія дослідження, науковий напрям, типологія, традиційна класифікація, системна класифікація.

Шелегеда Б.Г., Колобова В.В. СИСТЕМНАЯ КЛАССИФИКАЦИЯ КАК ИННОВАЦИОННАЯ ОСНОВА МЕТОДОЛОГИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ

Статья посвящена определению сущности системного подхода исходя из трактовки ведущими специалистами по системным исследованиям и его применению для формирования системной классификации, что должно стать новейшим методом современных научных исследований, в частности в области экономики и управления. С целью сравнения традиционной и системной классификации и выявления особенностей инновационного подхода приводятся примеры таких классификаций.

Ключевые слова: системный подход, система, методология исследования, научное направление, типология, традиционная классификация, системная классификация.

Shelegeda B.G., Kolobova V.V. SYSTEM CLASSIFICATION AS INNOVATIVE BASIS OF METHODOLOGY OF ECONOMIC RESEARCHES

The article is devoted to determination of essence of the system approach proceeding from treatment by leading experts on system researches and its application for forming of system classification that should become the newest method of modern scientific researches, in particular in the field of economy and management. For the purpose of comparison of traditional and system classification and revealing of features of the innovative approach, examples of such classifications are given.

Keywords: systems approach, system, research methodology, scientific direction, typology, traditional classification, systems classification.

Постановка проблеми. Стрімкі тенденції розвитку та розповсюдження новітніх інформаційних технологій набувають характеру глобальної інформаційної революції, що не тільки зумовлює істотні зміни у функціонуванні соціально-економічних систем, а й формує сьогоденний світогляд суспільства як у межах національних кордонів, так й у світі загалом. Інформація вже стала вкрай необхідним ресурсом, новітні інформаційні технології позитивно змінюють технологічну здатність щодо використання, оброблення і засвоєння інформаційних символів, генеруючи таким чином нове знання. За таких умов сучасна наукова сфера потребує не тільки застосування провідних технологій, а й впровадження інноваційних методів дослідження з метою більш поглибленої систематизації наукових знань, здійснення багатофакторного системного аналізу та оптимізації вибору перспективних напрямків для подальших досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у становлення системного підходу як методології наукових досліджень зробили такі провідні науковці, як О.О. Богданов (Малиновський), Л. фон Берталанфі, У. Ушбі, М. Месарович, А. Рапорт, А.І. Уйомов, І.В. Блауберг, Е.Г. Юдін, В.Н. Садовський та ін. Проблеми розвитку і застосування системного підходу у сфері економіки та управління розглядали вітчизняні науковці: М.Г. Белопольський, І.В. Гречина, Г.Б. Клейнер, К.Н. Лебедев та ін.

Деякі аспекти застосування системної класифікації також знайшли відображення у працях вітчиз-

няних науковців Т.В. Боярина та Ю.Б. Кашубіної, К.Г. Васильченко та російських дослідників Л.О. Баєва і М.Г. Литке. Але у працях зазначених авторів немає визначення поняття системної класифікації та особливостей чи відмінностей цього методу наукового дослідження. Тому системна класифікація як інноваційна основа методології економічних досліджень потребує наукової уваги.

Мета статті полягає в обґрунтуванні системної класифікації як інноваційної основи методології наукового дослідження, зокрема у сфері економіки та управління. Для досягнення поставленої мети необхідне вирішення таких завдань:

- визначення сутності системного підходу за трактуванням провідних науковців з системних досліджень;
- порівняльна характеристика традиційної та системної класифікації за допомогою декількох прикладів;
- визначення поняття системної класифікації та її особливостей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Гносеологічну основу системного підходу відображено у загальній теорії систем, започаткуванням якої прийнято вважати появу у 50-60-х роках ХХ сторіччя концепції Л. фон Берталанфі. Але, як і будь-яка наукова концепція, загальна теорія систем ґрунтується на результатах попередніх досліджень. Так, дослідження систем та їх структурної побудови набули більш впорядкованого і послідовного характеру лише наприкінці ХІХ–початку ХХ сторіччя у текто-

логії О.О. Богданова (Малиновського), наукових працях Н.Р. Кендалла, ідеях працесології Є. Слуцького і Т. Котарбинського та багатьох інших як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників [1, с. 16; 2, с.6-9].

Треба окремо відзначити О.О. Богданова (Малиновського), оскільки його наукова праця «Тектологія» не втратила своєї актуальності і теоретичної цінності у сучасності. Тектологія, або «Загальна організаційна наука» О.О. Богданова (Малиновського) була створена шляхом інтеграції знань із природничих і гуманітарних наук, стала першим варіантом формулювання загальної теорії систем, ключова ідея якої – «світ у цілому є єдиною організацією, що існує та розвивається» [1, с. 16]. Головна роль тектології не тільки у тому, щоб об'єднати загальні закономірності виникнення, розвитку, вмирання складних утворень (комплексів) у їх системі, а й у тому, що вона має розглядатися, як методологічна основа пізнання світу та виконувати гносеологічну функцію у розвитку різноманітних наук [3]. Отже, саме О.О. Богдановим (Малиновським) було закладено основи теорії будови систем й окреслено закономірності їх розвитку.

Але системний підхід як окремий науковий напрям визнали лише із появою наукових праць Л. фон Берталанфі, який був продовжувачем ідей О.О. Богданова (Малиновського). До наукових набуток запропонованої Л. фон Берталанфі концепції можна також віднести те, що вперше ним було узагальнено принципи цілісності, організації та ізоморфізму в єдину концепцію [1, с. 16]. Принциповою відмінністю концепції Л. фон Берталанфі від його попередників стає те, що він акцентує увагу не на розподілі «цілого» за частинами або елементами і ретельному розгляданні цих елементів, а на дослідженні взаємозв'язків та взаємовідношень між ними у межах системи, яку він і характеризує як «цілісність» [4, с. 11]. Сфера застосування системного підходу, як стверджував Л. фон Берталанфі, не обмежується лише матеріальними системами, а належить до будь-якого «цілого», що складається із взаємодіючих елементів. Окрім того, у своїх наукових працях він наголошував на тому, що загальна теорія систем має розглядатися як певні підкласи систем (відкриті системи, «телеологічні» та ін.), а також на тому, що «у багатьох випадках ізоморфні закони діють для визначення певних класів або підкласів систем незалежно від роду виникнення їх складових елементів» [5, с. 129]. У результаті досліджень Л. фон Берталанфі дійшов висновку, що методологія системного підходу є більш широкою й може успішно застосовуватися у різних галузях науки.

Критиком ідей Л. фон Берталанфі виступив У. Ешбі, який у якості предмета досліджень загальної теорії систем визначає: різні класи, види і типи систем; основні принципи і закономірності поведінки систем; процеси функціонування та їх розвитку. У. Ешбі пропонує розглядати характеристику складно організованого цілого крізь призму чотирьох фундаментальних визначальних чинників, а саме: побудову системи; її склад, включаючи підсистеми і елементи; поточний глобальний стан системної обумовленості; середу, у межах якої розгортаються процеси [4, с. 11].

Ще один напрям розвитку загальної теорії систем було запропоновано М. Месаровичем. На його думку, загальна теорія систем ґрунтується на основі теорії відношень і має розглядатися як теорія певних класів абстрактних систем. М. Месарович розглядав загальну теорію систем як «фундамент усіх інших, більш вузьких теорій», як теорію, що охоплює всі

різні існуючі системні теорії [5, с. 128], тому найважливішим завданням побудови теорії систем він визначає її здатність «подолати рамки спеціалізації, що призвело, у кінцевому рахунку до більш глибокого розуміння світу, в якому ми живемо» [4, с. 11].

Натомість А. Рапопорт трактує загальну теорію систем як певну методологічну концепцію, точніше, як спеціальну методологію системного дослідження. За концепцією А. Рапопорта, предметом дослідження загальної теорії систем виступають закони та принципи функціонування знань про системи і через це загальна теорія систем уявляє собою сукупність методологічних принципів та стверджень, а не саму теорію у загальному її значенні [5, с. 129-130].

Таким чином, наприкінці ХХ сторіччя системність вже визнається одним із основних методів наукових досліджень та стає загальним світоглядом для багатьох науковців. Зароджуються перші основи системного підходу як наукової методології, про що свідчить активізація наукових досліджень у цьому напрямку, зокрема таких видатних вчених, як А.І. Уйомова, І.В. Блауберга, Е.Г. Юдіна, В.Н. Садовського та ін. Саме вони внесли значний вклад у розробку основних категорій системного підходу, окреслили шляхи та можливості його застосування у різних сферах наукової діяльності. Разом із тим значну увагу вищезазначені науковці приділяли розробці логіко-концептуального і математичного апарату системних досліджень [1, с. 17].

Аналіз наукових праць найбільш відомих фахівців у напрямку системних досліджень, дозволяє визначити сутність системного підходу як загально-наукового методу, що полягає у дослідженні об'єкта як системи елементів з внутрішніми та зовнішніми зв'язками, що найбільш істотним чином впливають на результати функціонування об'єкту, а цілі кожного з елементів орієнтовані на загальне призначення об'єкта дослідження.

Основною змістовною складовою понять «системний підхід», «системний аналіз», «системне дослідження» є термін «система». Серед провідних фахівців у галузі системних досліджень із приводу визначення сутності системи немає загальної думки. Спостерігається відсутність прагнення щодо єдиного визначення основних вимог до обґрунтування цього поняття. Усе різноманіття підходів до визначення системи як об'єкту дослідження можна розділити на такі групи.

До першої групи можна віднесено таких науковців, як У. Ешбі, М. Тод та Е. Шуффорд. За їх визначенням, система – це будь-яка сукупність змінних, властивостей або сутностей [6, с.60]. Згідно з думкою зазначених вчених, системою можуть бути два будь-яких довільно вибраних об'єкта, які мають у дійсності настільки слабкі взаємозв'язки, що вони або не можуть бути схоплені спостерігачем, або ними можна знехтувати.

До другої групи можна долучити І.М. Верещагіна, за думкою якого, система – це створена з певною метою природою чи людиною частина об'єктивного матеріального світу, яка складається з відносно стійких взаємодіючих і взаємозалежних елементів, розвиток і вдосконалення якої залежить від взаємодії з навколишнім середовищем [7, с. 32].

Під час розглядання обох типів систем для природних об'єктів потрібно визнати існування суб'єкта, яке задає мету їх утворення, що виходить за рамки наукового дослідження. До того ж, крім розвитку та вдосконалення, у системах можуть відбуватися процеси деградації і руйнування, які залежать не тільки

від взаємодії систем із навколишнім середовищем, але і від внутрішніх властивостей самої системи. Отже, ні перша, ні друга групи науковців не надають відповідного обґрунтування поняття системи.

До третьої групи належать Ч. Дезоер, М. Кребер і В.Г. Афанасьєв, які визначають систему як безліч елементів, пов'язаних між собою [8, с. 100]. Схожої думки дотримуються Л. фон Берталанфі та В.Н. Добкін, яких можна долучити до четвертої групи. Вони розглядають систему як комплекс елементів, що знаходяться у взаємодії [9, с. 60].

Натомість Е.Р. Раннап й Ю.А. Шрейдер виступають проти визначення системи як «безлічі елементів», зауваживши, що будь-яка система припускає можливість різних її членувань, кожна з яких є множиною [7, с. 85]. У разі використання дефініції четвертої групи виникає помилкове припущення, що будь-які, навіть дуже слабо взаємодіючі об'єкти, можуть бути віднесені до категорії «система».

До п'ятої групи входять І.В. Блауберг та Е.Г. Юдін. На їх думку, система розглянута через вказівку ознак, які повинен мати об'єкт: цілісність, наявність двох і більше типів зв'язків, структура, наявність рівнів та їх ієрархії [10, с. 50]. Таке тлумачення є найбільш ємним, але не позбавлене недоліків, а саме: по-перше, не завжди виникає необхідність наявності двох і більше типів зв'язків для того, щоб віднести будь-який об'єкт до категорії системного; по-друге, наявність мети і доцільної поведінки нехарактерно для багатьох типів систем, які мають системні якості цілісності; по-третє, самоорганізація є атрибутом не всіх об'єктів і процесів.

Найбільш виправданим підходом до визначення поняття «система» є виведення його через поняття сукупності, взаємозв'язку і цілого. Відповідно до цього, «системою» є сукупність об'єктів і процесів, взаємопов'язаних і взаємодіючих між собою, які утворюють єдине ціле, що володіє властивостями, не притаманними його компонентам, взятим окремо, які мають морфологічну, функціональну, інформаційну єдність та підпорядковані загальному закону руху.

Необхідно окремо виділити ствердження В.М. Садовського про те, що принцип системності припускає можливість дослідження великого класу об'єктів як систем. Акцент у такому дослідженні, на думку В.М. Садовського, має виявити різноманіття зв'язків і відносин, що характеризуються внутрішнім устроєм досліджуваного об'єкта і його взаєминами із зовнішнім середовищем. В.М. Садовський наполягає на тому, що у рамках системного дослідження аналіз елементів об'єкта має проводитися у зв'язку з урахуванням їх «місця» у цілому, елементи при цьому розглядаються як відносно неподільні. Складність і різноманіття елементів, зв'язків і відносин об'єкта як системи, за ствердженням В.М. Садовського, обумовлюють ієрархічну будову системи, тобто упорядковану послідовність її різних компонентів і рівнів взаємозв'язків між ними [2, с. 18].

Важливе місце у науковому дослідженні, зокрема економічному, займає класифікація. Як влучно зазначають С.В. Мейен та Ю.А. Шрейдер, класифікаційні методи широко застосовуються у науковому дослідженні для вирішення гносеологічних завдань. На їх думку, строго та чітко здійснена класифікація може одночасно підсумувати результати попереднього розвитку даної галузі пізнання і разом із тим відзначити початок нового етапу в її розвитку. Значені дослідники наголошують на тому, що така класифікація містить у собі велику евристичну силу, дозволяючи передбачити існування невизначених ра-

ніше об'єктів або розкрити нові зв'язки і залежності між уже відомими об'єктами. Таким чином, як підкреслюють С.В. Мейен та Ю.А. Шрейдер, у класифікації чітко проявляється діалектичний характер розвитку наукового знання, тобто нові знання, що отримуються, виявляються більш глибокими, більш організованими та впорядкованими відповідно до вже наявних знань [11].

Згідно з Філософським енциклопедичним словником, класифікація (від лат. *classis* – розряд, клас та *facio* – роблю, розкладаю) являє собою систему супідрядних понять (об'єктів, категорій) будь-якої галузі знань чи діяльності людини, що надається у вигляді різних за формою схем (таблиць) і використовується як засіб для встановлення зв'язків між цими поняттями або класами об'єктів, а також для орієнтування у різноманітті понять або відповідних об'єктів. Разом із тим наголошується, що наукова класифікація фіксує закономірні зв'язки між класами об'єктів із метою визначення місця об'єкта у системі, що вказує на його властивості [12, с. 257]. У той же час в Економічній енциклопедії класифікація розглядається як розподіл об'єктів, понять, назв на класи, групи, розряди за спільною ознакою [13, с. 764].

Як вважає М. Шигун, результатом класифікації має бути створення систематизованого переліку об'єктів, що визначає їх видові ознаки. Під класифікаціями зазначений науковець розуміє системи з ієрархічною структурою, але при цьому зауважує, що в економічній галузі науки широко використовується фасетний тип (аналітико-синтетичний) класифікацій, пояснюючи це тим, що об'єкти дослідження можуть не мати вичерпного характеру та не підпорядковуються суворим правилам, межі між класами розмиті та невизначені, критерії класифікації є багатомірними. У той же час М. Шигун підкреслює важливе значення історичного аспекту розвитку явищ у дослідженні, що обумовлює взаємопроникнення та перетин об'єктів [14, с. 210].

Стислий огляд трактувань поняття класифікації дає підставу вважати, що класифікацію загалом розглядають як розподіл об'єктів дослідження за певними класами, групами ознак тощо. Але можна зустріти і такі визначення у науковій літературі, за якими класифікація являє собою не просто розподіл об'єктів дослідження за класами, а і певний порядок цих угруповань (ієрархію), що у результаті має утворювати систему.

Як зазначає Е.Р. Сукиасян, у процесі розробки класифікаційної системи у межах певної галузі дослідження фахівець використовує результати типологічних досліджень, виявляє і ранжує класифікаційні ознаки і розподіляє – класифікує об'єкти за певними ознаками поділу. Результатом цієї роботи є класифікаційні угруповання, що утворюють ряди та ієрархічні рівні, які об'єднуються у класифікаційну систему (класифікацію). Щодо типологічного дослідження, то воно полягає в оцінці, аналізі, зіставленні об'єктів дослідження, виявленні класифікаційних ознак, на основі яких об'єкти можна об'єднувати у типологічні групи. Таким чином, як вважає Е.Р. Сукиасян, «типологічний аналіз дозволяє уточнити (поглибити, конкретизувати) виявлені ознаки й обґрунтувати типи об'єктів» [15]. На цьому типологічне дослідження закінчується і «як би підводить» до наступного етапу – класифікації. При цьому зазначений науковець зауважує, що гносеологічний процес розвивається по спіралі, тому на наступному «витку» класифікаційна система може виявитися корисною для поглибленого типологічного аналізу.

Відповідно до мети та завдань проведеного дослідження наведені приклади формування найбільш поширеної традиційної класифікації (табл. 1, табл. 2). Популярним методологічним підходом до класифікації є: часовий параметр, розвиток за різними на-

прямами, розвиток за різними країнами тощо, які широко застосовуються і понині.

Перехід на новий рівень систематизації полягає у розробці системної класифікації (табл. 3), яка дозволяє розкрити внутрішню структуру у методології

Таблиця 1

Класифікація визначень поняття «стратегія» за основними концептуальними підходами

Узагальнюючі підходи до поняття «стратегія»	Стратегія за визначенням провідних вчених
1. Стратегія як план розвитку	«...Стратегія – програма, план, генеральний курс суб'єкта управління для досягнення ним стратегічних цілей у будь-якій галузі діяльності» (Р.А. Фатхутдинов)
	«Стратегія – це комплексний план діяльності підприємства, який розробляється на основі творчого науково обґрунтованого підходу і призначається для досягнення довгострокових глобальних цілей підприємства» (П.Л. Гордієнко)
2. Стратегія як перспективний напрям розвитку	Стратегія – це «визначення напрямку і масштабу діяльності організації у максимально можливій довгостроковій перспективі, що дозволяє узгодити ресурси компанії з урахуванням мінливих умов зовнішнього середовища і особливо з ринками, споживачами та клієнтами з метою задоволення потреб зацікавлених сторін» (Г. Джонсон, К. Шоулз)
	«Стратегія – це генеральний напрям дій організації, слідування якому у довгостроковій перспективі повинно призвести її до поставленої мети» (О.С. Виханський, О.І. Наумов)
3. Стратегія як цілевизначення	«Стратегія – це сукупність фундаментальних або принципово важливих рішень відносно цілей і засобів підприємства» (Дж. Чайлд)
	«Стратегія – процес формування довгострокових цілей і вибору шляхів їх досягнення» (В.П. Мартиненко)
4. Стратегія як засіб реалізації цілей	«Стратегія є набором правил для прийняття рішень, якими організація керується у своїй діяльності» (І. Ансофф)
	«Стратегія – розрахована на перспективу система заходів, яка забезпечує досягнення конкретних, намічених компанією заходів» (І.Н. Герчикова)
5. Стратегія як модель взаємодії із зовнішнім середовищем	«Стратегію краще за все розглядати як комбінацію із запланованих дій і швидких рішень по адаптації до нових досягнень промисловості та нової диспозиції на полі конкурентної боротьби» (А. Томпсон, А. Стрикленд)
	«Стратегія – це навмисний пошук плану дій, які будуть сприяти розвитку конкурентної переваги компанії і стануть його невід'ємною частиною» (Б. Хендерсон)
	«Стратегія – це вибір таких видів діяльності, в яких організація досягне досконалості, створивши стійку конкурентну перевагу на ринку» (Р. Каплан, Д. Нортон)

Джерело: [16]

Таблиця 2

Класифікація підходів до стратегічного управління за основними етапами історичного розвитку

Період	Концепції стратегічного управління
Перша половина ХХ ст.	Бюджетування та управління за відхиленнями
50–60-ті рр. ХХ ст.	Довгострокове планування, управління «від досягнутого» з елементами передбачення майбутнього
60–90-ті рр. ХХ ст.	Стратегічне планування, управління «за цілями» з орієнтацією на зовнішнє середовище
З 90-х рр. – до теперішнього часу	Стратегічний менеджмент

Джерело: [17]

Таблиця 3

Системна класифікація на основі порівняння характеристики трактувань поняття «стратегічний розвиток»

Період	Автори	Зміст сутності поняття «стратегічний розвиток»	Взаємозв'язок сутності поняття із науковими попередніми визначеннями
1998–2000 рр.	В.А. Белошарпа, Г.В. Загорний; В.Ф. Оберемчук	Стратегія як довгостроковий якісно визначений напрям розвитку організації з досягнення поставлених цілей на основі оцінювання його потенційних можливостей і прогнозування ринку зовнішнього середовища	Стратегія визначає напрям розвитку організації (фірми)
2002–2005 рр.	О.М. Тридід; О.М. Кукушкін	Стратегія розвитку підприємства трактується як складний об'єкт, що володіє сукупністю певних властивостей з точки зору ступеня досягнення кінцевого результату – розвитку підприємства, визначає моделі дій щодо формування та ефективного використання його потенціалу і дає змогу створювати сприятливі внутрішні та зовнішні умови для успішного подолання основних проблем розвитку	Окремо виділяється визначення поняття «стратегії розвитку підприємства»
2009–2011 рр.	О.Д. Гудзинський; Ю. Калиніченко; М.І. Головінов та О.І. Литвинов	Сутність стратегії розвитку організації (підприємства) розглядається як система запланованих внутрішніх організаційних заходів, спрямованих на оптимізацію функціонування організації, отримання стійких переваг над конкурентами, шляхом своєчасної реакції і швидкої адаптації до непередбачуваних змін навколишнього середовища та внутрішньої інтеграції, що сприяє підвищенню його життєздатності	Стратегія розвитку розглядається як план чи заплановані заходи, що спрямовані на розвиток організації (підприємства) та підвищення її життєздатності

Джерело: власна розробка на основі досліджень вітчизняних науковців [18; 19; 20; 21; 22]

наукового дослідження завдяки угрупованню за елементами у взаємозв'язку з різними цілями і напрямками досягнення оптимальних результатів.

Системна класифікація як метод наукового дослідження має деякі особливості. В основі розроблення класифікації з позицій системного підходу закладаються такі принципи, як: комплексність та поліструктурність (системна класифікація може відображати багаторівневність, багатовекторність, багатифакторність, складність структурної будови тощо); цілісність (усі елементи системної класифікації тісно взаємопов'язані та взаємодіють між собою, які утворюють певні інтеграційні зв'язки та у сукупності синтезують якості чи функції, що не має жоден із окремо взятих елементів); спрямованість (усі елементи системної класифікації мають певну мету, яка задає вектор спільного руху, розвитку); гнучкість (здатність елементів системної класифікації приймати нову форму, якість відповідно до змін середовища системи); циклічність (побудова системної класифікації має враховувати зміни, фази у розвитку об'єкта дослідження); динамічність (здатність системної класифікації до розвитку, руху у часовій та просторовій площині) тощо.

Отже, системну класифікацію слід розглядати як новітній метод наукових досліджень (зокрема у сфері економіки та управління), що необхідно використовувати з метою поглиблення систематизації наукових знань (категорій, об'єктів, процесів, тощо) за різними ієрархічними рівнями, факторами впливу, векторами розвитку класифікаційних ознак та визначення перспективних напрямів для подальшого розвитку досліджень. Відмінністю запропонованого інноваційного методу системної класифікації є орієнтація на конкретну мету наукового дослідження, забезпечення системного підходу до багатовекторного формування об'єкта дослідження, а також порівняння з відповідною оцінкою впливу кожного з класифікаційних ознак на об'єкт дослідження.

Висновки. Інноваційний метод системної класифікації має забезпечити оптимальну та ефективну обґрунтованість результатів економічних досліджень завдяки удосконаленню процедури орієнтування у сучасному інформаційному просторі та розвитку складних економічних і соціальних систем. Цільова функція системної класифікації як методу економічних досліджень досягається через урахування комплексного підходу до багатовекторного аналізу об'єктів дослідження, що здійснює найбільш значний вплив на його результати. З метою порівняння та визначення особливостей і переваг новітнього підходу до методології економічних досліджень у статті наведені приклади традиційної найбільш поширеної класифікації та системної. До основних ознак системної класифікації доцільно віднести: по-перше, комплексність та поліструктурність; по-друге, цілісність; по-третє, динамічність тощо.

Перспективи подальших розробок у даному напрямі. Оскільки системний підхід, як і метод системної класифікації, націлений на отримання синергетичного ефекту у результаті впровадження наукових досліджень, виникає об'єктивна необхідність у подальшому розвитку теоретико-методологічних підходів до розробки новітніх ефективних систем.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гречина І. Системний підхід як методологічна основа дослідження потенціалу економічних систем [Електронний ресурс] / І. Гречина // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 7. – С. 15-18. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_7/grechyna.pdf.
2. Садовский В.Н. Основания общей теории систем

- [Текст] / В.Н. Садовский. – М. : Наука, 1974. – 278 с.
3. Богданов А.А. Тектология – Всеобщая организационная наука [Электронный ресурс] / А.А. Богданов. – Режим доступа : <http://uf.kgsu.ru/lib/?path=Kafedra%20Sociologii%20i%20SR/Psihologiya%20massovogo%20soznaniya>.
4. Мельник М.С. Формирование общей теории систем: результаты и проблемы исследования [Электронный ресурс] / М.С. Мельник // Социально-политические науки. – 2013. – № 4. – С. 9-12. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru>.
5. Садовский В.Н. Проблемы общей теории систем как метатеории [Текст] / В.Н. Садовский // Ежегодник «Системные исследования». – М. : Наука, 1973. – С. 127-146.
6. Эшби У.Р. Введение в кибернетику [Текст] / У.Р. Эшби. – М. : Изд-во иностранной литературы, 1995. – 500 с.
7. Ерохина Е.А. Развитие национальной экономики: системно-самоорганизационный подход [Текст] / Е.А. Ерохина. – Томск : Изд-во Томского ун-та, 2008. – 160 с.
8. Афанасьев Н.В. Управление развитием предприятия : монография [Текст] / Н.В. Афанасьев, В.Д. Рогожин, В.И. Рудика. – Х. : ВД «ИЖЕК», 2003. – 184 с.
9. Берталанфи Л. Общая теория систем [Текст] / Л. фон Берталанфи. – М. : Путь, 2000. – 400 с.
10. Блауберг И.В. Становление и сущность системного подхода [Текст] / И.В. Блауберг, Э.Г. Юдин. – М. : Наука, 2000. – 350 с.
11. Мейен С.В. Методологические аспекты теории классификации [Электронный ресурс] / С.В. Мейен, Ю.А. Шрейдер // Вопросы философии. – 1976. – № 12. – С. 67-79. – Режим доступа : <http://www.kudrinbi.ru/public/453/index.htm>.
12. Философский энциклопедический словарь [Текст] / Гл. редакция: Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов. – М. : Сов. Энциклопедия, 1983. – 840 с.
13. Экономична енциклопедія : У 3-х т. [Текст] / Ред. кол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Академія, 2000. – Т. 1. – 864 с.
14. Безверхий К.В. Классификация обліковозвітної інформації підприємства [Електронний ресурс] / К.В. Безверхий // Актуальні проблеми економіки: Науковий економічний журнал. – 2013. – № 9. – С. 206212. – Режим доступу : http://kneu.edu.ua/get_file.php?id=3725.
15. Сукиасян Э.Р. Классификация или типология? [Электронный ресурс] / Э.Р. Сукиасян // Научные и технические библиотеки. – 1996. – № 10. – С. 3-10. – Режим доступа : <http://www.gpntb.ru/win/ntb/ntb96/10/f101.html>.
16. Трухан О.Л. Змістовна сутність поняття «стратегія підприємства»: суперечності поглядів [Електронний ресурс] / О.Л. Трухан // Вісник ЖДТУ: Економічні науки, 3. – 2010. – Ч. 1(58) – С. 302-307. – Режим доступу : <http://eztuir.ztu.edu.ua/1658/1/54.pdf>.
17. Алексеев С.Б. Дослідження еволюції концепцій стратегічного управління підприємством [Електронний ресурс] / С.Б. Алексеев // Збірник наукових праць SWorld : матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні напрями теоретичних і прикладних досліджень 2013». – Вип. 1. Т. 30. – Одеса : КУПРІЄНКО, 2013. – С. 91-95. – Режим доступу : <http://www.sworld.com.ua/konfer30/408.pdf>.
18. Таран-Лала О.М. Концептуальний погляд на взаємозв'язок понять «стратегія» та «стратегічний розвиток» [Електронний ресурс] / О.М. Таран-Лала // Економіка Криму. – 2010. – № 3(32). – С. 24-28. – Режим доступу : <http://dSPACE.puet.edu.ua/handle/123456789/1557>.
19. Помаз О.М. Уточнення трактування сутності категорії «стратегічний розвиток операційного менеджменту сільськогосподарських підприємств» [Електронний ресурс] / О.М. Помаз // Вісник СНАУ. Фінанси і кредит. – 2013. – № 1. – С. 139-142. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vsnau_2013_1_26.pdf.
20. Збарський В.К. Сутність поняття «стратегія розвитку» малого підприємства [Електронний ресурс] / В.К. Збарський // Науковий вісник НУБіП України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – Вип. 181(6). – С. 36-45. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvnuau_econ_2013_181\(6\)_7.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvnuau_econ_2013_181(6)_7.pdf).
21. Калиніченко Ю. Стратегічний розвиток підприємства: теоретичні та практичні аспекти [Електронний ресурс] / Ю. Калиніченко // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 4(29). – С. 106-115. – Режим доступу : <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/866>.
22. Головінов М.І. Стратегія розвитку підприємства: сутність і ознаки [Електронний ресурс] / М.І. Головінов, О.І. Литвинов // Науковий вісник : зб. науково-технічних праць. – Львів : Національний лісотехнічний університет України. – 2011. – Вип. 21.19. – С. 224-228. – Режим доступу : <http://library.donnunet.dn.ua/files/doc/trade/2012/34/Golovin.pdf>.